Panait Istrati
Pagini Autobiografice
Primii pasi spre lupta

IX
PESCUITORUL DE BUREȚI

În vecinătatea Acropolei se afla, prin 1907 o stradă mărginaşă a Atenei, care purta un nume ce-mi scapă. Strada asta şi numele ei de atunci poate să mai existe şi azi, după cum se poate foarte bine să-şi fi schimbat numele sau să fi pierit cu totul.

Ceea ce-mi aduc însă aminte e că pe această stradă se găsea un restaurant cu o mică terasă, de unde privirea cădea glonț pe uimitorul templu de marmură, cocoțar pe muchea Acropolei: şi acest restaurant aşa cum se întâmplă cu toate lucrurile mici dispuse în preajma celor uimitoare — se numea, Dumnezeu ştie de ce, „Locanda Acropoli”

Stând la masă şi ciopârțind un gustos biftec, tânărul călător Adrian se întreba, cu drept cuvânt: „Ce renume poate câştiga un birt, împrumutând numele unui monument minunat, pe când dacă şi-ar fi zis, de pildă, «Locanda la biftecul fraged» trecătorul ar înțelege că «aici se poare mânca bine»„. Şi cum era din fire vorbăreț, Adrian îşi ținti ochii pe un vecin de masă, care şi el părea nedumerit de legătura între un „biftec fraged” şi o minune a vremurilor de mult apuse -dar vecinul acesta avea o înfățişare suferindă, netrădând deloc dorința de a intra în vorbă.

Era pe la sfârşitul lui august. Cu toate că se însera, groapa în care se afla situată Atena era înnăbuşitoare ca o etuvă.

Vecinul de masă al lui Adrian ceru o cafea şi întrebă pe chelner dacă are ţigări, iar la răspunsul negativ al acestuia, Adrian sări:

— Puteţi să vă serviţi dintr-ale mele! zise el cu bunăvoinţă, oferindu-i tabacherea.

Necunoscutul se servi cam cu stângăcie, mulţumi şi fu nevoit să intre în vorbă... căci nu-i nimic de făcut, când ai de-a face un om binevoitor.

De la primele cuvinte, atât unul cât şi celălalt, îşi dădură seama că greceasca ce-o vorbeau era departe de-a fi ateniană:

— Mi se pare că eşti român! făcu Adrian eu îndrăzneala orientalului.

Convorbitorul său surâse, ceea ce-i schimbă eu totul fizionomia, dându-i un aer mai prietenos, ştiut fiind că multe cusururi se ascund sub facultatea de a râde.

— Da, sunt român...

— De unde?

— Din Sulina, dar am trăit multă vreme la Bucureşti.

*

— Şi ce cauţi matale pe aici?

— Am venit, mânat de dorul de-a cunoaşte, de a şti, de a iubi.

— Hm!...

Hm!... Ce bazaconie!...

Adrian şi noua sa cunoştinţă părăsiră „Locanda Acropoli”, după un sfert de cea de convorbire, în care cel dintâi

pusese toate întrebările, cel din urmă se mărginise doar să răspundă.

Şi dintre toate răspunsurile sale, unul singur se înfipse în creierul lui Adrian: „Am plecat ca să văd lumea”...

Mergând tăcuți, unul lângă altul, pe o noapte de căldură apăsătoare, Adrian îşi cerceta însoțitorul şi întorcea fraza asta pe toate fețele: „A plecat să vadă lumea!... Şi el pare a fi un pârlit ca şi mine... Cum? Pleacă pârliții, aşa, nitam-nisam, să vadă lumea?”

Adrian se gândi la toți acei pe care-i întâlnise „văzând lumea”: ei nu vedeau nimic. Unii, cu interpretul lângă ei şi cu Baedekerul în mână, căscau gura la o piramidă, la o statuie sau la o bucată de lemn învechit: aceştia vedeau ceea ce le debita prostia dragomanului şi înțelepciunea Baedekerului. Alții fugiseră din țară ca să scape de militărie, se însuraseră şi luptau cu sărăcia: aceştia, „vedeau lumea”, fără voia lor. În sfârşit, mai era o categorie: aceia care plecaseră să „vadă lumea” şi deveniseră codoşi.

Adrian nu putu să claseze pe însoțitorul său în nici una din aceste categorii. Atunci, apucându-i brațul, el îl împinse spre o bancă din grădina Zapion, prin care treceau, se aşeză lângă dânsul, şi-i zise:

— Ia spune-mi, cum ai plecat ca să vezi lumea?... Şi ce vezi?

*

— Am venit pe lume cu doruri multe şi mijloace puține. Asta e un rău mai mare decât dacă te-ai naşte prost... Mai rău, chiar, dacă te-ai naşte fără ochi.

Intrăm în viață datorită unei scurte bucurii ce târăşte după ea un lanț de amărăciuni. Adesea, trudindu-mă să mă

înțeleg pe mine şi rostul faptelor ce mă înconjoară, am ajuns să cred că făuritorul lumii a fost un smintit. Că a avut gustul să umple pământul, subpământul şi apele de-o puiță mişcătoare, asta i-o iert, căci neroziile sunt mai mari acolo unde e putere multă: dar că şi-a silit viețuitoarele să trăiască de-a-ndoaselea de cum le era firea, asta nu pot s-o iert. Şi el asta a făcut. El a dat drumul peştilor pe uscat şi le-a spus: „ Urcati-vă în arbori şi căutați-vă hrana”!... Vrăbiilor, el

Tata era barcagiu la Sulina. Mama se chinuia să crească şapte neghiobi, frații mei, şi un singur om cu minte, eu. Da, eu... Asta e uşor de dovedit.

Frații mei fac astăzi ceea ce au făcut părinții şi răspărinții lor: muncesc de frica foamei: mănâncă şi beau de frica morții: dorm de oboseală: se bat şi se prăsesc, fiindcă aşa le vine. Doi dintre aceşti şapte neghiobi au ajuns oameni cu multă stare. Ei n-au schimbat decât în două puncte vechiul fel de trai: nu mai umblă pe jos şi se duc s la biserică, unde cască în tot timpul slujbei dumnezeieşti. Pe părinții noştri, bătrâni şi săraci, ei i-au lăsat să moară de foame şi de frig. Aşa vrea Du!

Eu am vrut şi am făcut altfel. La zece ani, am lăsat şcoala şi m-am băgat la stăpân, o băcănie, unde furam pâine şi hamsii, pe care le duceam, noaptea, la bătrâni acasă. Bătrânii murind, cu toate hamsiile mele, m-au lăsat singur.

Aveam treisprezece ani... În jurul meu, o lume de frați frați din neamul celor şapte neghiobi.

Atunci, m-am dezgustat de muncă zilnică şi orânduită şi am început să hoinăresc prin port, unde făceam treburi de „te-miri-ce-şi-mai nimic”, tocmai cât avea nevoie un băietan care umbla desculț şi dormea printre stive.

Din când în când, o fâşie de ziar sau foi desprinse de prin cărți mă țintuiau locului vorbindu-mi de tot felul de lucruri alese, pe când soarele îmi prăjea spinarea şi caldarâmul îmi frigea tălpile. Într-o zi, citesc următoarele rânduri pe una dintre aceste foi purtate de vânt:

„Cetățenii țănoastre sunt egali în fațalegii. Ei au aceleaşdrepturi şaceleaşdatorii”.

Am râs, aşa cum mi se întâmplă rar. Î clipa aceea, un căpitan de remorcher mă privea, se apropie şi mă-ntrebă de ce râd. Îi întinsei hârtia:

— Ei bine, ce-i de râs?

— E de râs, domnule căpitan. M-am gândit la părinții mei: ei erau egali în fața legii şi aveau aceleaşi drepturi, numai atât că au murit amândoi de foame, tot plătind la datorii. Aşa că rândurile astea trebuie să scrise de-un neghiob.

*

În lume, însă, nu întâlneşti numai neghiobi. Căpitanul de remorcher fu un om. El m-a adunat din gunoi, mi-a dat muncă înțeleaptă pe vasul său şi o privire caldă în ceasurile de slăbiciune firească. Timp de şase ani, bătând porturile Dunării între Sulina şi Turnu-Severin, am trăit o viață de muncă şi de demnitate, în care timp am învățat tot ce trebuie să se ştie pe un vas: maşinăria, cazangeria, dulgheria, vopsitoria. Dintre toate însă, cârmuirea singură m-a pasionat. Am ajuns cu greu la comandă, căci căpitanul era un om care împărțea bunătatea cu lingurița: „Bunătatea fără socoteală, îmi spunea el, e, uneori, mai dăunătoare decât crima”.

Totuşi, el n-a încetat o clipă de-a mă apropia de persoana sa şi când s-a încredințat că judecata mea era în măsură de-a conduce vasul, el mi-a dat pe mână harta şi compasul. Nu era

vorba de a mânui cârma unui remorcher pe Dunăre, ceea ce poate face orice marinar cu experiență. El era comandant de vapor maritim şi-mi cerea să ştiu unde mă aflu, orientarea pe mare, calcularea distanțelor. Iar când a văzut că mă pricep - într-una din acele neuitate şedințe când capetele noastre se atingeau, plecate pe aceeaşi hartă, când fumam şi beam cafea în cabina lui, ca şi cum i-aş fi fost fiu -bunul comandant şi proprietar al remorcherului „Răbdarea” mi-a zis: „Acum poți să te duci în lume, dacă-ți vine gust să mă părăseşti. Trebuia să fii un hoț. Aplicarea ta şi bunăvoința mea au făcut dintr-un derbedeu un om necesar societății. Nu-ți mai trebuie acum decât o diplomă. Acolo, iarăşi, va fii nevoie de un examinator cu inimă, care să nu-ți caute cârcotă în lucruri de nimic. Caută-l. Poate-l vei găsi”.

*

Nu l-am găsit... Nici nu l-am prea căutat... Moartea neaşteptată a comandantului „Răbdării” şi serviciul militar m-au smuls din lumea liniştită a plutirilor pe apă şi m-au aruncat în vâltoarea Bucureştiului, căci neputând fi la marina militară altceva decât un spălător de covertă, am preferat să fac trei ani la infanterie şi să scap. I-am făcut şi am scăpat: dar liber nu eram.

Omul nu e liber. Sau anumiți oameni nu pot fi liberi. Unele sclavii ne sunt mai scumpe decât libertatea: aşa, femeia, această altă locandă cu pretenții de Alcropli. La te urcă pe toate culmile, pentru ca să-ți fie căderea şi mai amețitoare. Nu e vina ei... Dar nici a mea. A mea a fost numai căderea.

Tot ce-a zidit un om în inimă, în şase ani, a fost năruit în câteva luni şi, când m-am ridicat de la pământ, am băgat de seamă că nici o valoare nu mai rămăsese pe picioare. Capul mi-

era gol: simțirea, de asemenea. După zece ani de progres m-am regăsit în acelaşi loc de unde mă adunase căpitanul de remorcher, cu deosebirea că de astă dată dormeam noaptea pe maidane şi ziua tăiam câinilor frunză prin Cişmigiu.

Atunci m-a apucat dorul de lumea largă şi am plecat.

*

Am ales Pireul, ca punct unde să „arunc ancora”. Ştiam greceşte de la Sulina şi voiam un port unde să-mi caut pâinea. Am nimerit rău.

Grecia e bogată în „căpitani” şi săracă în pâine. Pe cheiurile Pireului, „căpitanii” fără vapor mănâncă măsline, saladă ori țâri şi se mulțumesc cu comanda unei bărci, ceea ce nu-i împiedică să aibă inimă bună şi să-şi povestească la cafenea isprăvi eroice pe care nimeni nu le ascultă.

Le-am ascultat eu. Şi am văzut că din câte dureri sunt pe pământ, nicăieri tragicul nu e mai crâncen decât acolo unde caraghiosul se amestecă. Ridicolul e o ciupercă veninoasă care continuă să crească la rădăcina copacului despicat de trăsnet. În portul Pireului, omul flămând şi zdrențăros îşi creează legende şi trăieşte din fantezie.

Într-un birt curățel, unde obişnuieşte să prânzească kirVangheli, căpitan de cargobot, ce-şi dă aere de amiral, toate lichelele dau buzna. Neputând să-şi plătească o masă, ei îşi comandă un rachiu, discută cu el greutățile navigației, îi ridică şandramaua la rangul de cuiasat şi privindu-l cum înghite miel cu spanac, înghit şi ei după dânsul în sec. Uneori, bieții oameni îşi dau seama că vorbesc singuri. Atunci aleargă la cafeneaua căpitanilor scăpătați, unde vorbesc cu toții deodată şi se înțeleg de minune, fiindcă nici unul nu mănâncă miel cu spanac.

Aceştia sunt sentimentali, fiinţe cu doruri multe şi cu mijloace puţine.

*

În lume, însă, nu întâlneşti numai sentimentali. Lângă greiere stă încolăcită năpârca. Năpârca umană are doruri puţine şi mijloace covârşitoare.

Într-o după-amiază călduroasă de mai, pe când mă plimbam flămând pe chei, un om mă întâmpină:

— Vrei să lucrezi, patrioţi?

— Da, vreau... Ce fel de muncă?

— La pescuitul bureţilor, spre Alexandreta, pe coastele Siriei.

Mă gândii: de ce tocmai pe coastele Siriei? Îl întrebai. El

Îmi răspunse:

— Fiindcă în Arhipelag suntem prea numeroşi: plutim fără folos: pierdem vremea.

— Cât plătiţi?

— Atâtea drahme pentru trei luni de sezon, plătite integral la îmbarcare.

Rămăsei uimit. Suma era enormă într-o ţară plină de haimanale. Examinai figura omului. La era liniştită, banală, sub pieliţa scorojită de vânturile mărilor. Capul năpârcii, de asemenea, nu se deosebeşte prea mult de ale celorlalţi şerpi. Pe cobra trebuie s-o calci pe coadă, ca să se supere, să-şi lăţească gâtul, umflându-l şi să-şi ridice jumătatea dinainte a corpului. Oamenilor nu le trebuie nici atât. Ei vin pe lume supăraţi, din naştere, pe tot ce e frumos, sfânt şi drept.

Tălmăcii această mărinimie a propunătorului ce-mi sta în faţă, amintindu-mi că munca la pescuitul bureţilor e mai silnică decât tăiatul cărbunilor în mină: nu se adună muştele

deasupra unei farfurii cu oțet. La noi, se zice că foamea scoate pe urs din vizuină. La Pireu, foamea scoate pe guraliv din cafenea şi-l întinde cu burta la soare.

Neputându-mă hrăni, ca ei, cu soare, cu vitejii închipuite şi cu un picior de caracatiță, am primit propunerea necunoscutului.

Un alt inamic, tot aşa de puternic ca şi foamea, mă împinse la hotărâre: dorul de-a cunoaşte alte ținuturi, acest duşman neîmpăcat care dă pinteni pribeagului sentimental de câte ori îl vede pe cale de a-şi croi un cămin. El e, sub o formă mai ideală, un produs al aceleiaşi închipuiri care face pe barcagiu să creadă că undeva, cândva, a comandat un vapor şi a făptuit o vitejie.

Siria... Cuvânt cu vrajă... Toate cuvintele cu vrajă, luate în serios, ne costă scump.

Patronul meu mă însoți la făcutul târguielilor ce se impuneau şi plăti peste tot, tăcând mereu. Îmi venea să cred că dăduse chilipirul peste mine... Apoi sărirăm într-o barcă ce ne aştepta la chei şi, după o jumătate de ceas de lopătate, urcam voioşi pe puntea unei corăbii cu pânze, ancorată departe în radă.

Aci, patronul îşi păstră voioşia. Eu, însă, o pierdui. Vreo zece fețe posomorâte, printre care un frate al patronului, mă făcură să întrevăd o Sirie mai puțin magică. În curând, aceste fețe aveau să mă facă să văd stele verzi.

Dar, mai întâi, o mică abatere. Cred în presimțire. Aceşti nouă tâlhari, cât şi cei doi şefi ai lor, nu făceau nimic care să îngăduie vreo bănuială. Şi totuşi, privindu-i cum se strecurau întunecați pe punte, vorbind puțin, răspunzând scurt, înțelegându-se în şoaptă şi surâzând cu fățărnicie, mi-au înfipt

în inimă credința că numai conştiințe curate nu pot să aibă asemenea făpturi.

În afară de ei se mai aflau pe corabie, la sosirea mea, încă cinci nepricopsiți ca mine. I-am recunoscut numaidecât că nu erau din bandă. Doi greci, doi tineri armeni şi un senegalez. Grecii, bucuroşi de-a ronțăi o galetă, luaseră deja comanda corăbiei şi se certau la stabilirea itinerariului. Ceilalți trei se stricau de râs, ascultându-i. Nici unul nu vedea pe ce mâini încăpusem.

A doua şi a treia zi după venirea mea, alți patru derbedei fură prinşi cu arcanul şireteniei şi cărați pe corabie. Erau doi italieni şi încă doi greci. Aceştia din urmă intervenirá pe loc, cu luminile lor, în închipuita conducere a „vasului”, care se văzu dăruit cu patru „căpitani” neaşteptați. Italienii, doi napolitani, odată sătui, înjghebară între ei jocul „la more”. Eu rămăsei singur, deşi eram acum zece prizonieri ai aceleiaşi soarte. În seara acestei a treia zile, un strigăt răsună pe punte:

— Haideți! La ancoră!

Ne puserăm la tras ancora, în mijlocul unei forfoteli în care ordinea îşi dădea coate cu dezordinea. Un grec se cam lăsa pe tânjală. O lovitură de picior, dată cu bărbăție dinapoi, îl făcu să uite căpitănia. În aceeaşi clipă, un italian mă întrebă la ureche:

— Nici tu n-ai contract?

— Nici eu... cu haimanalele nimeni nu încheie un contract...

Crepusculul, la orizont, sângera, ca o inimă ofensată. Corabia începu să alunece pe nesimțite, ca o trădare.

*

Am plutit zile şi nopţi între cer şi apă, în care timp, un vânt prielnic ne mâna uneori cu iuţeală spre ţintă: alteori, un vânt contrar ne da îndărăt. Pe o vreme rea, manevrarea era aşa de istovitoare că hrana devenea de prisos. Adesea nu mâncăm decât o dată pe zi. De altfel, ideea unui prânz nici nu ne prea ispitea, căci mâncarea caldă, de la care ne venea doar mirosul, era împărţită numai între cei unsprezece bandiţi ai mării, pe când noi trebuia să ne mulţmim cu galete şi peşte sărat. Atunci am văzut câtă dreptate aveau leneşii Pireului de-a leneşi. Ei ştiau că, muncind ori nemuncind, tot o galetă şi un ţâr sunt partea lor în viaţă:lace bun să-ţi rupi oasele?

Adevărul acesta mi-a fost ilustrat de minune, într-o zi liniştită, de către unul dintre cei doi napolitani de pe corabie, care îmi povesti snoava următoare:

— Tu ştii, îmi zise el, contemplându-şi palmele rupte de frânghii, de câte ori doi câini se întâlnesc în drum, ei au obiceiul să se miroasă la nas mai întâi, apoi sub coadă! E un fel al lor de a-şi constata starea civilă şi socială.

Aşa fiind, un câine de şapte hotare, flămând şi jigărit întâlni într-o zi un câine boieresc, gras şi strălucind de curăţenie. Conform legii paşapoartelor, ei se mirosiră la nas, apoi îşi trecură nasurile dindărăt. Câinele de lux făcu un paînapoi, dezgustat:

— Ce, nu-ţi plac? Întrebă şarla râioasă.

— Uah!... se strâmbă celălalt. Cât eşti de urât şi scârbos dindărăt!...

— Te cred, frate, replică jigăritul. Dar, i-a spune-mi, ce am eu de bun dinainte, ca să fiu frumos şi plăcut dindărăt? Am eu ca tine un bun ciolan cu carne pe el? Am eu, cum ai tu, un adăpost? Un pătuţ călduros? O dezmierdare? Nimic din aceste

bunătăți, dinaintea mea! Atunci, cum vrei să fiu straşnic dindărăt?

De ce să fie straşnice şarlele umane din lumea întreagă? Ce pilde de muncă, de cinste şi de omenie are leneşul dinaintea sa, pentru ca să-i fie ruşine de pantalonul găurit dinapoi?

Omul fără patrie şi fără Dumnezeu n-are nici un interes să scoată bureți din mare, căci nu există burete care să poată şterge ruşinea lumii.

*

Nu ştiu cum s-o fi făcând astăzi pescuitul bureților. Acum cincisprezece ani, însă, fiecare burete scos din mare avea în el o picătură din sângele pescuitorului.

În dimineața zilei când lanțul Libanilor apăru ochilor noştri, neştiind ce ne aşteaptă, cu strigăte de bucurie salutarăm cerul, pământul şi pe albatroşii care descriau rotocoale în văzduh. Stăpânii noştri salutară pe dracu din sufletele lor negre şi pregătiră, în tăcere, funiile şi cuțitele.

Prin părțile astea ale Mediteranei şi pe o întindere de sute de mile pătrate, fundul mării se ridică mai sus până la zece sau cincisprezece metri de la suprafață. Unori, vârful stâncilor iese din apă. Aici e unul dintre cele mai bogate domenii ale buretelui, vaste băi singuratice, străbătute numai de caicele pescuitorilor de bureți.

Aci, fiecare metru pătrat de apă a văzut apărând la suprafața sa o băşică de aer care, spărgându-se, lăsa să scape, către nemilostivirea lumii, un geamăt mut ieşit din pieptul omului ce se trudea în fundul mării să desprindă din piatră un burete.

Câteva luni mai târziu, acest burete se trudea, la rândul său, să curețe o parte din murdăria omenească.

Zece gâzi, înşiruiţi de jur-împrejurul corăbiei, ţin în mâini frânghia şi viaţa unui om. Fiecare om, gol cum a venit pe lume, ţine în mână un cuţit scurt şi foarte tăios. O frânghie îi este legată de subsuori. De fiecare frânghie e legat un pietroi.

Focul de pescuit ales şi corabia ancorată, comandantul dă ocol vasului, făcând sondagii unul lângă altul şi strigând:

— Doisprezece metri! Opt! Unsprezece! Paisprezece! Nouă!

În urma-i şi după fiecare strigăt al lui, sclavul şi călăul se postează. Cel dintâi aspiră o bună doză de aer în plămâni şi într-o clipă se trezeşte a fund, unde, cu ochii deschişi, poţi vedea un ac coborând şi locul unde se depune.

Fundul e tapisat cu bureţi de toate mărimile. Omul înşfacă pe cel mai mare şi vrea să-l taie. Buretele însă ţine la viaţa lui, ca orice vietate, şi se apără. Apărarea-i constă în materia cleioasă, de care e îmbibat şi care-l face să alunece din mână ca argintul viu, pe când rădăcina face corp cu stânca. Aci stă toată tragedia pescuitorului bureţilor: doza de aer se epuizează repede, inima începe să bată cu putere, urechile pocnesc, ochii se injectează.

Atunci cu sau fără burete, eşti nevoit să tragi de funie. Într-o secundă, te afli la aer.

Dacă îndemânarea ţi-a îngăduit să aduni un bun burete, eşti răsplătit cu câteva clipe de răsuflare, binefăcătoare ca un alintat de femeie iubită. Dacă aduci un burete zdrenţuit, sau dacă n-aduci nimic, un pumn zdravăn, primit în coastă, te ace să-ţi blestemi viaţa şi pe creatorul ei.

Nu durerea loviturii e mare, ci ura şi dorul de-a înfige cuţitul în burta tiranului sunt fără măsură.

S-au găsit oameni care, otrăviți de ură, au uitat primejdia şi au dat cu cuțitul. În clipa următoare, ei se prăbuşeau în mare cu inima străbătută de un glonț.

Pe vasul nostru, senegalezul fu singurul sclav care îndrăzni să plătească cu viața această clipă de revoltă. El ne servi de exemplu. Omul e laş, iar viața, când nu ținem noi la ea, ține ea la noi, oricât am fi de ticăloşi, căci scopul creațiunii n-a fost să umple pământul cu ființe demne, ci cu dobitoace.

Dobitoace prizoniere, noi am continuat să strângem din dinți, să aducem bureți pe corabie sau să vim cu mâinile goale şi să încasăm ghionți. Departe, spre coastă, Alexandreta, Meina, țărmul ne păreau un pământ al făgăduinței. Acolo, omul era liber!

De-abia la sfârşitul lui septembrie am fost aduşi la țărm şi vărsați uscatului, ca niştunelte netrebnice.

Sărmane haimanale, fără nume şi fără Dumnezeu! Atât de mare le fu bucuria de-a putea alerga pe pământ, încât câțiva nu se mai treziră din beție, timp de o săptămână. Iar când se treziră, erabuni de-a fi din nou prinşi cu arcanul şi duşi la cine ştie ce alt pescuit.

*

Eu n-am făcut ca ei. Şi nici o şiretenie n-a putut să mă prindă în gheare! E adevărat c-am rămas un om fără rost.

Dar, cui îi pasă că un om e fără rost? Ce-i pasă lui Dumnezeu, dacă o piatră căzând din cer striveşte, pe pământ, un bob de fasole ori un om cu mare rost?